

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Кристина Савова, Нов български университет

по дисертация за присъждане на образователна и научна степен **ДОКТОР**

на тема: **ИСТОРИЧЕСКА ОСНОВА И ТЕХНОЛОГИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА НА**

СЪВРЕМЕНОТО МЕЦОТИНТО

с автор Васил Владимиров Ангелов

Становището се основава на представен от докторанта дисертационен труд в обем от 361 страници и приложения от 154 фигури (стр. 208-361). Той е структуриран в увод, три глави, заключение, приноси и библиография, обхващаща 47 източника (само 4 на кирилица). Като цяло, дисертацията е с добро графично оформление.

Изследването, базирано на отлично овладян материал и умел изследователски подход, си поставя няколко основни цели: освен развитието на графичната техника, водеща е максимално подробното разглеждане на нейната технологична част за създаване на графичен отпечатък. **Уводът** представя в резюмиран вид проблемната ситуация, основната изследователска теза, целта, предмета и обекта на изследване, както и конкретните изследователски задачи. Темата е ясно формулирана и е част от графичните техники, възниквали по различно време в човешката история и изпълнявайки разнообразни функции. Във фокуса на дисертационния труд е поставена необходимостта от подробно изследване на появилата се през XVII в. техника мецотинтото, която дава възможност за по-добро тонално разработване на изображенията.

Основната цел, която авторът си поставя, е да предложи обстойно представяне на мецотинтото в ретроспективен исторически план и технологичната проблематика свързана с изпълнението на тази техника. Поради това изследването има както теоретична, така и практическа насоченост за професионалисти и по-широка публика.

Инструментариумът върху който стъпва изследването е направен умело и отговаря на поставените цели и задачи. Във връзка с това се налага да изтъкна практическия метод, без който подобно изследване би се оказало незадоволително, но при Ангелов той е използван пълноценно, не само спомагайки за анализ и визуализация на натрупаните данни, но и за представяне развитието на тази техника. Още с поставянето на задачите е показана визия за всеобхватност при подобно изследване, която не се ограничава единствено с критичен преглед на исторически данни и

литература, дефиниране на теоретичен подход и терминология, но последователно се описва стъпка по стъпка, всеки един етап с цел то да се превърне в един технологичен практически наръчник.

На следващо място и при подобно изследване, изискващо изучаване на една графична техника, едни от най-сериозните методологически трудности са свързани с намиране на подходящ начин за обяснение начина за създаването на мецотинто и изброяване на всички материали, инструменти и пособия, нужни за този процес.

И тук дисертантът се справя убедително, защитавайки аргументирано възприетите от него подходи.

В **първа глава** на дисертацията, с дванадесет части, авторът разглежда изчерпателно и в ретроспективен план появата, развитието и разпространението на мецотинтото, главно като репродуцираща техника. Това е първата техника, която позволява богата полутонова градация, наситено и богато черно при която изображението се създава по обратен на традиционния начин. Убедително се показва, че за дълъг период от време мецотинтото е единствената техника за репродуциране и разпространение на полутонови изображения, а превръщането ѝ в индустрия, включваща художници, гравьори, печатари, издатели, търговци, печатници, художествени дружества и т.н., отговаря на нуждите на обществото за леснодостъпни репродукции и оригинални творби. Разгледани са ранните методи за печатане, откриването и разпространението на мецотинтото, анализират се връзките между художници и гравьори като се обръща внимание на по-важните гравьори, които помагат за утвърждаването на техниката и се акцентира на развитието на мецотинтото в Англия.

Отделено е внимание на характера и темите на мецотинтата от XIX в. като се представят изявени гравьори, работещи по теми свързани с природния свят, историята и литературата, портрети и жанрови сцени които са представени с необходимата прецизност и всеобхватност. Авторът се спира и върху причините за залеза на индустрията на мецотинтото и възходът на оригиналното мецотинто.

Следващата **втора глава**, състояща се от тринадесет части, е посветена изключително на подробно представяне на целия технологичен процес по изграждането на изображение с помощта на техниката мецотинто. С вещина са описани нужните инструменти, материали и пособия, но авторът дава и важни практически насоки за тяхното използване и поддръжка.

В главата се описва подготовката на плочите за работа, обяснява се подробно процеса по нагряване с необходимите помощни средства и се обръща внимание на

възможни технически проблеми, с които трябва да се внимава. Авторът се спира подробно на процеса по подготовката за печатане и прави преглед на отпечатъка и плочата след отпечатването. Очертани са и начините за създаване на различни ефекти и алтернативни методи за нагрявяване на плочата, като се дават технически насоки за използването на смесен метод (офортни техники и мецотинто) и се описват различните начини за създаване на цветни мецотинта.

Следващата **трета глава** е посветена на съвременните изобразителни и технологични похвати при изграждането на мецотиното. За тази цел са подбрани съвременни автори групирани в четири групи – Европа, Америка, Азия и България. Изхождайки от това, че мецотинтото вече не се използва за репродуциране на живописни картини, липсва необходимост от огромен тираж, както и от наличието на коренно различни и с огромно разнообразие теми, авторът обосновава загубата на търговската и пазарна стойност от отминалите векове довело до превръщането на тази графична техника начин за създаване на оригинални изящни отпечатъци с художествена стойност.

Макар мецотинтото да е изключително рисувателна техника, отнемаша дълго време за обмисляне и изпълнение на изображението в днешно време, повечето мецотинтъри изпълняват целия процес – от нагрявяването, през полирането, до отпечатването на тиража на тяхното произведение. Авторът отбелязва съвсем коректно, не само че е променена и функцията на мецотинтните отпечатъци, което рефлектира на свой ред и върху количествата на тиражите, но също, че „съвременното“ идва главно от свободата в темите и естетиката на създадените изображения, че старата технология се използва за създаване както на изключително деликатни и детайлни изображения с огромен диапазон на полутоновите преходи, така и за мащабни и мощни графични отпечатъци. На следващо място се подчертава, че въпреки улесненията на XXI в., броят на художниците, занимаващи се основно с мецотинто, остава твърде малък. По-нататък се очертани културните особености и традиции на различните страни оказващи влияние върху почерка и стила на художниците. Авторът привежда ясно различима тематика, присъща за отделни райони по света, въпреки че всеки автор се стреми да създаде свой собствен разпознаваем и запомнящ се стил. Във връзка с това е следван условно географският принцип на класификация на съвременните автори и този начин помага на автора на дисертацията да представи най-изтъкнатите автори на мецотинто, включително и българските.

Заклучението съдържа обобщение на най-съществените резултати от проведеното изследване. Изводите са добре обвързани с проблемите, поставени в главите на дисертацията. Като най-съществен момент е посочено, че поради наличните други методи и технологии използването на техниката мецотинто като индустрията на репродуциращия елемент не съществува. Подчертава се, че днес тя се използва единствено за създаване на оригинални изящни графични произведения тъй като никоя друга графична техника не може да пресъздаде нейната сила и богатството на тонове. Въпреки че технологичният процес е дълъг, трудоемък и сложен, което води до нейното рядко използване и то от ограничен брой творци, все пак е налична общност с утвърдени мецотинт артисти. В крайна сметка, както посочва авторът, за да бъде запазен и разпространен интересът към традиционните графични техники, в това число и мецотинтото, е необходима приемственост в поколенията.

Резултатите от дисертационното изследване е представена една авторска статия и петнадесет творчески изяви.

Авторефератът на дисертацията като форма, обем и съдържание отговаря на нормативните изисквания.

Към общите достойнства на представената дисертация бих отнесъл отличната фактологична и методологична осведоменост и компетентност; проявената способност за структуриране, систематизиране и обобщаване, както и умелото боравене с детайли при представяне на технологичния процес; налице е изчистен стил на изложение: фактологична аргументираност и логическа обосновааност на изводите; стегнатост и консистентност на изложението.

Накратко, дисертантът е постигнал резултат, с който се запълва голямата празнина от липсата на подобен труд върху графичната техника мецотинто в България, още повече, че той разглежда и обстойно представя самия технологичен процес и използвания в него инструментариум. Това е главното достойнство на представената дисертация, която би могла да се превърне в ценен наръчник за работа с тази графична техника. Освен това, авторът се е постарал да даде пълно описание на цялото необходимо оборудване и материали, които са нужни в процеса на създаване на мецотинто – ателие, плочи, инструменти, преса, филцове, мастила, хартии, вани и т.н. Към това следва да се добави и значителния снимков материал (344 снимки), който служи за онагледяване и разяснение на целия текст.

Като забележка следва да се посочи, че някои от изброените заглавия в библиографията имат неработещи линкове към тях и посочена стара дата на влизане. Това е малка, техническа подробност, която е убягнала от погледа на автора.

Горните констатации не накърняват положителната ми оценка на дисертационния труд. Като цяло Васил Владимиров Ангелов се е справил успешно с основното изискване към един докторант - да покаже, че е в състояние да провежда научно изследване, че има съответния капацитет да изпълнява изследователски задачи. Той представя задълбочен дисертационен труд, в който подхожда многоаспектно към разглеждания проблем.

Впечатленията ми от докторанта потвърждават убеждението ми, че той има потенциал за успешна професионална реализация в сферата на графиката. Завършил висшето си образование в „Национална художествена академия” със степен „бакалавър” и „магистър” по графика той продължава развитието си като асистент в Нов български университет. Проявява забележително усърдие и систематичност в подготовката на дисертационния си труд, както и инициативност в търсенето на допълнителни възможности за професионално усъвършенстване и повишаване на компетенциите си чрез участия в редица творчески изяви на местно и международно ниво. Притежава добри комуникативни и компютърни умения, чувство за отговорност, капацитет за работа в екип, креативност и ясно изразен интерес към творческата дейност.

Гореизложеното ми дава основание убедено да дам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка и да препоръчам на почитаемото Научно жури да присъди на Васил Владимиров Ангелов образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 8.2 Изобразително изкуство.

11. 01.2022 г.
София

Изготвил становището:
доц. д-р Кристина Савова